

ZPRAVODAJ

Vydává
Národní informační,
vzdělávací
a osvětové středisko
bezpečnosti práce
při Výzkumném ústavu
bezpečnosti práce, v.v.i.

www.suip.cz <http://osha.europa.eu/fop/czech-republic/cs/>

číslo 1/2010

www.bozpinfo.cz www.vubp.cz

Vztahy s veřejností jsou důležitou součástí činnosti inspektorátů práce

Oblastní inspektoráty práce mají své úkoly a odborné zaměření činnosti poměrně jasně stanoveny v zákoně o inspekci práce. Inspektorát však jako orgán veřejné moci je veřejností a občany posuzován také a zejména podle toho, jak dokáže svou často odborně velmi složitou a pro společnost bezpochyby prospěšnou činnost na veřejnosti prezentovat. Sebelepší pracovní výsledky, o jejichž významu veřejnost nic neví, mohou být totiž vnímány spíše jako škodlivé než jako společnosti prospěšné. Práce s veřejností – public relations (PR) je tedy vhodným prostředkem k získání většího uznání a respektu v očích veřejnosti. Je proto třeba se nebránit vztahům s médii, se seriózními novináři a redaktory je vhodné kontakty aktivně vyhledávat a nabízet jim zajímavá témata pro zpracování. Přitom nejde zdaleka jen o tzv. "křiváky", i pracovní právní problematika, pokud je vhodně podána, je pro média a čtenáře přitažlivá.

Nestačí však publikovat jen v odborném tisku nebo na internetu s omezeným okruhem čtenářů – odborníků, kterým je význam inspekce práce jasný.

V praxi Oblastního inspektorátu práce pro Jihočeský kraj a Vysočinu jsme – a jsem rád, že úspěšně – vyzkoušeli např. i finančně zcela nenáročnou formu PR jako jsou živě vysílané rozhovory s odpověďmi na telefonické dotazy posluchačů v rozhlasu, bezplatné přednášky a zejména diskuze se studenty odborných škol zaměřených na pracovní právní vztahy a bezpečnost práce apod.

Seriózní informace o oblastech, v nichž může být inspektorát nápomocen, je vždy vítána. V poslední době jde např. o činnost koordinátora BOZP a o plány BOZP na staveništi. Ukazatelem úspěšnosti takových vystoupení je zejména počet a druh reakcí veřejnosti.

Ing. Vladimír Toman, vedoucí inspektor
Oblastní inspektorát práce pro Jihočeský
kraj a Vysočinu

Poznatky oblastního inspektorátu práce z šetření podnětů v pracovní právní oblasti za rok 2009

V kalendářním roce 2009 bylo na Oblastní inspektorát práce pro Královéhradecký kraj a Pardubický kraj se sídlem v Hradci Králové (dále jen „OIP“) podáno celkem 599 podnětů ke kontrole, z toho 26 podnětů se zaměřením na oblast BOZP. Pokud porovnáme rok 2008 s rokem 2009, dospějeme k závěru, že v oblasti pracovních vztahů a podmínek nedošlo ke snížení počtů podnětů, ale naopak k malému zvýšení. Počet přijatých podnětů v roce 2009 se oproti roku 2008 zvýšil o 6 %.

Důvodem nárůstu počtu přijatých podnětů je především vliv recese, která velmi významně zasáhla trh práce v roce 2009. Zaměstnavatelé vlivem této recese přicházeli o zakázky, dostávali se do špatné ekonomické situace, neměli prostředky na vyplácení mezd svým zaměstnancům a v konečném důsledku docházelo i k hromadnému propouštění zaměstnanců.

Celkově inspektoři na OIP v roce 2009 provedli 393 kontroly při celkovém stavu 14 inspektorů pracovních vztahů a podmínek.

Nejčastěji jsou podněty ke kontrole směřovány do tří oblastí:

1. Oblast odměňování (nevyplacená mzda, neproplacení náhrady mzdy za nevyčerpanou dovolenou při skončení pracovního poměru, neproplacení odstupného a bezdůvodné srážky ze mzdy): Nejčastěji jsou podávány podněty na nevyplacenou mzdu a následně je nevyplácení mezd i nejčastěji porušovaným předpisem.
2. Oblast vzniku, změn a skončení pracovního poměru (nedodržení podmínek pracovní smlouvy, nevydání potvrzení o zaměstnání a problémy při skončení pracovního poměru): Zde je nejčastějším problémem nedodržení podmínek pracovní smlouvy, neinformování zaměstnance o dalších skutečnostech týkajících se jeho pracovního poměru, změny pracovní smlouvy bez souhlasu zaměstnance, převedení na jinou práci apod.
3. Oblast pracovní doby (evidence pracovní doby a pracovní podmínky – zejména přestávky mezi směny a v týdnu): Nejpočetnější skupinou jsou porušení týkající se evidence o odpracované době.

Od doby, kdy je přijat podnět, dojde k následnému přidělení podnětu inspektorovi k zahájení kontroly ve většině případů do 30 dní. Kontrolu se pak většinou daří ukončit do dvou měsíců od jejího zahájení.

Závěrem lze konstatovat, že výsledky z provádění kontrol na základě podnětů za kalendářní rok 2009 se velice podobají výsledkům za rok 2008. Problémy a zkušenosti, se kterými se inspektoři při kontrolách potýkají, zůstávají stále stejné. Vzhledem k recesi, která zasáhla v roce 2009 Českou republiku, se pracovní vztahy a podmínky zkomplikovaly a tyto komplikace se projeví i při kontrolní činnosti – zejména tedy zvýšeným počtem přijatých podnětů.

Ing. Radek Svoboda,
vedoucí odboru inspekce

Oblastní inspektorát práce pro Královéhradecký kraj a Pardubický kraj

Zaměstnávání osob se zdravotním postižením

Otázka zaměstnávání zdravotně postižených osob je stále předmětem mnoha jednání a také legislativních úprav. Jiné požadavky mají zaměstnavatelé, jiné zdravotně postižení (dále jen „ZP“).

Pokud se zabýváme touto problematikou, víme, že pro ZP není zaměstnání jen předmětem obživy, ale i seberealizace v mnohem větší míře než pro zdravé osoby. Ty mají nesrovnatelně lepší možnosti výběru zaměstnání a nejsou omezeny handicapem.

Jedná se o problém v rámci celé EU, který byl řešen a projednáván v Evropském parlamentu při jednání o „Akčním plánu pro zdravotně postižené“. Smyslem podporovaného zaměstnávání je integrace osob se ZP do standardních firem, na běžná pracovní místa.

Státní správa a její orgány se zabývají problematikou v rámci svých kompetencí. Podporu zaměstnávání osob se ZP řeší zejména zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, který stanovuje povinnosti zaměstnavatelů zaměstnávat ZP. Stanovenou povinnost může zaměstnavatel splnit odebráním výrobků nebo přijetím jiného druhu plnění. Poslední možností plnění jsou zvýšené odvody do státního rozpočtu. Dotace poskytuje stát prostřednictvím

úřadů práce (dále jen „ÚP“) a poskytují se na základě uzavřené dohody. Významnou úlevou pro zaměstnavatele je i úleva na daních.

Pokud jsou státem přidělovány finanční prostředky, činnost hospodaření s nimi je kontrolována. Kontrolní činnost je rozčleněna tak, že plnění dotačních podmínek a zaměstnávání osob se ZP má za povinnost každoročně kontrolovat příslušný ÚP. Za jejich nedodržení jsou zákonem ukládány sankce. V současnosti provádí kontrolu také Národní rada zdravotně postižených.

V rámci spolupráce s ÚP a dle kompetencí v oblasti pracovněprávních vztahů provádí kontrolní činnost i příslušné oblastní inspektoráty práce na základě zákona č. 251/2005 Sb., o inspekci práce. Při zjištění nedostatků mohou uložit sankci, a to až do výše 2.000.000,- Kč.

Oblastní inspektorát práce pro Jihomoravský kraj a Zlínský kraj provedl na základě normativní instrukce MPSV 9/09 (kontrola příjemců příspěvku na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením) v roce 2009 v rámci spolupráce s příslušnými ÚP 30 kontrol zaměstnavatelů zaměstnávajících ZP. Kontrolní činností bylo zjištěno množství porušení.

Zaměstnavatelé ne vždy podnikají v rámci zákonů a platné legislativy. Stále častější jsou případy, kdy je příspěvek pobírán na osoby, které ve skutečnosti vůbec nepracují. Objevují se případy, kdy přidělování práce sice formálně odpovídá zákonům, ale je nutno se zamyslet, jedná-li se vůbec o práci nebo jde pouze o vyplnění volného času ZP.

Pracovněprávní vztahy se uzavírají i při zaměstnávání ZP na základě pracovní smlouvy nebo dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr na základě svobodné vůle mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem. Při podpisu písemností je nutno si předem dobře přečíst obsah podepisovaných dokladů. V případech, kdy má občan nebo podnikající subjekt pochybnosti a nejasnosti při uzavírání pracovněprávního vztahu, je možno se obrátit na příslušný inspektorát práce a vyžádat si poradenství. Je osobní odpovědností a právem každého, jakým způsobem bude postupovat a zda využije možnosti předejít problémům s pomocí poradenství.

Antonín Vojta,
vedoucí odboru inspekce
Oblastní inspektorát práce
pro Jihomoravský kraj a Zlínský kraj

Bezpečnost práce při používání zdvihacích zařízení a vázacích prostředků a prostředků pro zavěšení a uchopení břemene

Na doporučení pracovní skupiny inspektorů specialistů pro zdvihací zařízení pod vedením Ing. Jiřího Kysely, odborného garanta SÚIP pro zdvihací zařízení a manipulaci s materiálem, byl zařazen do programu kontrolních akcí SÚIP na rok 2010 samostatný kontrolní úkol pod názvem „Bezpečnost práce při používání vyhrazených technických zařízení – zdvihacích zařízení a vázacích prostředků a prostředků pro zavěšení a uchopení břemene“.

Cílem této kontrolní činnosti je ověřit, jak jednotliví zaměstnavatelé, tj. právnické a podnikající fyzické osoby, plní povinnosti vyplývající z právních a ostatních předpisů pro zajištění bezpečnosti práce při provozu jeřábů a zdvihadel včetně používání prostředků pro vázání, zavěšení a uchopení břemene. Kontrolní činnost je zaměřena především na:

- vedení příslušné průvodní dokumentace od výrobce/dovozce zařízení;
- posuzování rizik, tj. jejich identifikaci a hodnocení včetně stanovení opatření na jejich eliminaci ve smyslu

§ 102 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, s tím, aby byly pokryty všechny činnosti při provozu, údržbě a opravách zařízení prováděných ve firmě;

- systém bezpečné práce jako základní místní provozní bezpečnostní předpis pro provoz těchto zařízení ve smyslu § 5 odst. 1 písm. b) zákona č. 309/2006 Sb. a v rozsahu čl. 4.1 ČSN ISO 12480-1;
- zajištění odborné a zdravotní způsobilosti osob, které obsluhují zdvihací zařízení (jeřábníci, vazači, signalisté), a osob provádějících na nich údržbu a opravy, ve smyslu § 103 odst. 2 a 3 zákoníku práce, příp. pro vyhrazená zdvihací zařízení § 11 zákona č. 309/2006 Sb. Je třeba se zaměřit i na pověřené osoby, které ve firmě zajišťují/řídí bezpečný provoz jeřábů a zdvihadel, protože poznatky ze současných kontrol nás upozorňují na velmi nízkou úroveň jejich odborné povědomosti;
- vedení a rozsah provozní dokumentace, které mají obsahovat záznamy o provedených kontrolách-pro-

hlídkách, revizích-inspekčních a zkouškách, a to nejen jeřábů a zdvihadel, ale i jeřábových drah, elektropřívodů a prostředků pro vázání, zavěšení a uchopení břemene;

- úroveň péče o prostředky pro vázání, zavěšení a uchopení břemene, tj. způsob jejich evidence, skladování, údržby, opravy a vyřazování z používání;
- zajištění bezpečnosti práce při vlastní manipulaci s břemeny, tj. dodržování zásad bezpečné práce u jeřábů, vazačů a signalistů (zakázané manipulace);
- zajištění bezpečného technického stavu zařízení řádnou údržbou a opravami.

Dosavadní zkušenosti z kontrolní činnosti inspektorů oblastních inspektorátů práce jsou takové, že nezane-

dbatelná část zaměstnavatelů si plně neuvědomuje své povinnosti spojené se zajišťováním bezpečnosti práce při používání zdvihacích zařízení, kde jsou rizika ohrožující zdraví a život osob značně vysoká. Pokud se v příštích letech tato situace nezlepší, nelze při jeřábových manipulacích s břemeny očekávat výraznější zlepšení úrovně bezpečnosti práce.

Ing. Jiří Zobač,
vedoucí odboru inspekce
Oblastní inspektorát práce pro Středočeský kraj

Poznámka:
Tento příspěvek je pro Zpravodaj SÚIP zkrácen.
Celý článek je k dispozici na www.suip.cz a www.bozpinfo.cz.

PŘIPRAVOVANÁ VELETRŽNÍ SETKÁNÍ V ROCE 2010

Dovolujeme si Vás pozvat do společného **výstavního stánku**, ve kterém budou zástupci odborných státních i nestátních institucí připraveni poskytnout informace a poradenství v celém spektru oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, včetně nabídky odborných publikací, výukových programů, vzdělávacích aktivit a videoprogramů.

Za účasti zástupců z Ministerstva práce a sociálních věcí, Státního úřadu inspekce práce, Výzkumného ústavu bezpečnosti práce, v.v.i., a oblastních inspektorátů práce budou veletržní setkání probíhat pod patronací a s podporou Evropské agentury pro BOZP v rámci Evropské kampaně BOZP.

INTERPROTEC Mezinárodní veletrh prostředků osobní ochrany, bezpečnosti práce a pracovního prostředí (výstavní stánek)	13. – 17. 9. 2010 Brněnské veletrhy a výstaviště
Doprovodný seminář k veletrhu FOR ARCH 2010 v rámci Evropské kampaně BOZP	21. 9. 2010 Pražský veletržní areál Letňany

soutěžní přehlídka řemesel 14. mezinárodní ročník

Regionální kola a mezinárodní finále za účasti inspektora z oblastního inspektorátu práce.

STAVITEL	12. 2. 2010 – 13. 2. 2010 Výstaviště, Lysá nad Labem
STAVOTECH Olomouc 2010	11. 3. 2010 – 12. 3. 2010 Výstaviště Flora, Olomouc
Můj dům, můj hrad	30. 4. 2010 – 1. 5. 2010 Výstaviště Zahrada Čech, Litoměřice
FOR ARCH Karlovy Vary 2010	3. 6. 2010 – 4. 6. 2010 Výstavní a kongresové centrum KV Aréna, Karlovy Vary
FOR ARCH 2010 mezinárodní finále	21.–25. 9. 2010 Pražský veletržní areál Letňany, Praha

Bližší informace:

www.bozpinfo.cz rubrika Kalendář akcí

neumannovab@vubp-praha.cz

klikarova@vubp-praha.cz

tel.: 221 015 891

Kontrolní činnost Státního úřadu inspekce práce v oblasti pracovních vztahů a podmínek v roce 2010

Mezi stěžejní poslání orgánů inspekce práce patří kontrola dodržování pracovněprávních předpisů u zaměstnavatelů. Na rok 2010 předložil Státní úřad inspekce práce MPSV roční program kontrolních akcí s návrhy sedmi hlavních úkolů kontrolní činnosti v této oblasti. Tyto návrhy jsme zpracovali na základě analýzy obdržených podnětů ke kontrole a rozborů kontrolní činnosti SÚIP v předcházejícím období. Rovněž jsme využili návrhy a připomínky vyšších odborových orgánů a organizací zaměstnavatelů.

Každoročně obdrží orgány inspekce práce od občanů více než 5.000 podnětů upozorňujících na porušování pracovněprávních předpisů ze strany zaměstnavatelů. Proto se i v letošním roce oblastní inspektoráty práce prioritně zaměří na kontroly těchto zaměstnavatelů.

V roce 2010 budeme pokračovat v kontrolní činnosti zaměstnavatelů podnikajících v maloobchodu a poskytujících stravovací a ubytovací služby. Na poradenských místech se setkáváme s negativními zkušenostmi zaměstnanců a jejich žádostmi o radu při řešení pracovněprávních problémů. Nově zaměříme kontroly na oblast ochrany osobních práv zaměstnanců (bezduvodné sledování kamerovými systémy).

Dlouhodobě se orgány inspekce práce věnují kontrolám agentur práce. Zde se zaměříme především na to, aby zaměstnanci agentur měli zajištěny stejné pracovní podmínky, jako mají zaměstnanci uživatelé na stejných pracovních pozicích. Případná zjištěná porušení se mohou následně stát pro MPSV důvodem k odebrání povolení agentuře práce ke zprostředkovávání zaměstnání.

I v letošním roce bude pokračovat naše kontrolní činnost zaměřená na nepřetržité provozy zdravotnické záchranné služby a nemocniční akutní péče. Předmětem kontrol bude zejména oblast spojená s další dohodnutou prací přesčas, která umožňuje za přesně stanovených podmínek odpracovat ve zdravotnictví ročně více přesčasových hodin než je dovoleno v jiných odvětvích. Státní úřad inspekce práce zařadil do programu

kontrolních akcí na rok 2010 nový hlavní úkol, a to kontrolu zaměstnavatelů zaměstnávajících osoby se zdravotním postižením, kteří často nedodržují pracovněprávní předpisy a zneužívají zaměstnance. Kontroly zaměříme na provozovatele chráněných pracovních dílen a na ty, jejichž zaměstnanci jsou z více než 50 % osoby se zdravotním postižením a současně jsou tito zaměstnavatelé příjemci příspěvků poskytovaných podle zákona o zaměstnanosti. Při těchto kontrolách předpokládáme úzkou spolupráci s úřady práce.

V oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci orgány inspekce práce dlouhodobě a systematicky provádí kontrolu zaměstnavatelů, kteří podnikají ve stavebnictví. Pro rok 2010 jsme kontrolní činnost u těchto zaměstnavatelů rozšířili o oblast dodržování pracovněprávních předpisů. Realizaci všech hlavních úkolů budeme průběžně analyzovat a vyhodnocovat. Cílem inspekční činnosti není prioritně represe, ale zvýšení právního vědomí, odpovědnosti a především dodržování pracovněprávních předpisů zaměstnavateli.

Ing. Jiří Macíček,
náměstek generálního inspektora
Státní úřad inspekce práce

Poznámka:

Tento příspěvek je pro Zpravodaj SÚIP zkrácen.

Celý článek je k dispozici na www.suiip.cz

a www.bozpinfo.cz.

BOZP **info.cz**

PRŮBĚŽNÝ INFORMAČNÍ
SERVIS Z OBLASTI BOZP
www.bozpinfo.cz